

Tanizaki Jun'ichirō'nun Dövme Öyküsünde Femme Fatale İmgesi¹

Eren KARADUMAN²

Öz: Tanizaki Jun'ichirō, Japon edebiyatına yaptığı katkılarla en önemli yazarlarından biri olmuştur. Bu katkılarında en göze çarpanı, dünyanın ilk romanlarından kabul edilen Genji Monogatari eserini modern Japoncaya çevirmiş olmasıdır. Tanizaki'nin eserlerinde sıkça kullandığı imgelerden birisi femme fatale imgesidir. Femme fatale, Fransızca "femme" ve "fatale" kelimelerinin bir araya getirilmesi ile oluşmuştur. Femme kadın anlamına, fatale ise ölümcül, onulmaz anlamına gelmektedir. Türkçeye öldüren kadın ya da öldüren cazibe olarak çevrilmiştir. Femme fatale, güzelliği ve cazibesi ile karşısındakini baştan çıkartıp yolundan saptıran bir kadın olarak tasvir edilmektedir. Birey ve topluma karşı tehlikeli olan femme fatale karakterler eser sonunda genellikle cezalandırılırlar. Öte yandan Jun'ichirō Tanizaki'nin eserlerinde, femme fatale karakterler karşı tarafı yıpratarak ya da karşı tarafa diz çöktürerek zafere ulaşırlar yaptıklarının sonucundaysa ceza almazlar. Bu çalışmanın amacı, Japon yazar Jun'ichirō Tanizaki'nin yazdığı ilk öyküsü "Dövme" eserinde femme fatale imgesini tespit edip, ortaya koymaktır.

Çalışmanın ilk kısmında femme fatale imgesinin ne olduğu üzerine durulup, kökenine ve günümüzdeki haline değinilmiştir. Sonrasında genel hatlarıyla Tanizaki'nin yaşamı ve "Dövme" öyküsü ele alınmıştır. Son olarak "Dövme" öyküsü, femme fatale imgesi üzerinden incelenmiştir. Sonuç olarak ilk bölümde ele alınan Salomé, Lilith ve Pandora örneklerinde femme fatale karakterlerinin ortaya çıkışı başkaldırı ve cezalandırma ile ilişkilendirilmiştir. Öte yandan, "Dövme" öyküsündeyse femme fatale'in oluşumu hayran olunası bir şey bir şey olarak anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tanizaki Jun'ichirō, Japon Edebiyatı, femme fatale

Abstract: With his great contributions, Tanizaki Jun'ichirō has become one of the most prominent authors in Japanese literature. The most notable of these contributions is his translation of Genji Monogatari, which is considered one of the world's first novels, into modern Japanese. One of the images Tanizaki frequently uses in his works is the image of femme fatale. Femme fatale is a combination of the French words "femme" and "fatale". Femme means woman and fatale means fatal, incurable. It is translated into Turkish as killing woman or killing charm. The femme fatale is portayed as a woman who seduces and leads others astray with her beauty and charm. Femme fatale characters who are dangerous to the individual and society are usually punished at the end of the literary work. On the other hand, in Jun'ichirō Tanizaki's works, femme fatale characters achieve victory by either wearing down or subduing their opponents, and they do not face any punishment as a result of their actions. The aim of this study is to identify and reveal the image of femme fatale in Japanese writer Jun'ichirō Tanizaki's first short story, "The Tattooer".

In the first part of the study focuses on what the femme fatale image is, its origins and its current state. Then, Tanizaki's life and the story "The Tattooer" are discussed in general terms. Finally, the story "The Tattooer" is analyzed through the image of the femme fatale. In conclusion, the emergence of femme fatale characters in the examples of Salomé, Lilith, and Pandora discussed in the first section is associated with rebellion and punishment.

¹ Bu çalışma III. Dil, Kültür ve Edebiyat Öğrenci Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Japon Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, ORCID: 0009-0002-5027-7342, erenkaradumn@gmail.com

On the other hand, in the story "The Tattooer", the emergence of the femme fatale is described as something to be admired.

Key Words: *Jun'ichirō Tanizaki, Japanese Literature, femme fatale*

Giriş

Yazar, sinema yönetmeni ve senarist olan Jun'ichirō Tanizaki, Japon edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Birçok eseri beyaz perdeye uyarlanmış ve kendisi de beyaz perdeye özel pek çok eser üretmiştir. Eserleri Türkçe de dahil olmak üzere pek çok dile çevrilmiştir. Eserlerinde, bireysellik, *femme fatale*, ve *grotesk* temalar üzerinde durmuştur. Japon edebiyatı ve kültüründe önemli bir yere sahip olan ve dünyanın ilk romanlarından kabul edilen *Genji Monogatari* eserini modern Japoncaya çevirmiştir.

Tanizaki'nin doğduğu Meiji döneminde³ Japon aile yapısı ataerkil düzene göre şekillenmekte ve kadınlarsa ikinci sınıf insan olarak görülmekteydi. Öte yandan Tanizaki'nin babası Kuragorō'nun iç güveyisi olarak gelip annesinin soyadını alması, Tanizaki'nin anaerkil bir ailede büyümesine vesile olmuştur. Bu da edebiyatına tesir etmiş ve eserlerinde sıklıkla görülen güçlü kadın imgesi oluşmuştur. (Baykara, 2021, s. 315-319)

Kendini “kadınlara tapınan” (Jun'ichirō, 2017, s. 19) biri olarak tanımlayan Tanizaki'nin eserlerindeki *femme fatale* imgesi, yayımlanan ilk öyküsü olan “Dövme” eserinde kendini göstermektedir. Bu çalışmada genel hatlarıyla Jun'ichirō Tanizaki'nin yaşamı ve “Dövme” öyküsündeki *femme fatale* imgesi ele alınacaktır.

Femme Fatale

Fransızca “femme” ve “fatale” kelimelerinin bir araya getirilmesi ile oluşmuştur. Femme kadın anlamına, fatale ise ölümcül, onulmaz anlamına gelmektedir. Öldüren kadın olarak çevrilebilir. Kökeni eski çağlara kadar dayanan *femme fatale*, geçmişte cadı da dedikleri, tarihin ötekileştirilmiş kadın imgesinin modern karşılığıdır. Masal, destan ve mitoslarda da görülebilen *femme fatale* imgesi hemen hemen her dönemde ve kültürde karşımıza çıkar. (Arpacı, 2019, s. 143-144) Türk kültür ve folklorundan *femme fatale* örneği olarak Albıs⁴ verilebilir.

Femme fatale, güzelliği ve cazibesi ile karşısındakini baştan çıkartıp yolundan saptıran fettan bir kadın olarak tasvir edilir. Dikkat çeken özelliklerinden bir diğeri de gizemli olmalarıdır.

³ 1867-1912 yıllarını kapsayan dönemdir.

⁴ Eski Türk inancında cadı, kızıl renkli kötü varlık.

Birey ve topluma karşı tehlikeli olan femme fatale karakterler eser sonunda suçlarından dolayı genellikle ya cezalandırılır ya da öldürülürler.

Oscar Wilde'in 1891 yılında yazdığı tiyatro oyunu Salomé *femme fatale* örneği olarak gösterilebilir. Salomé, Yahya'yı arzular ancak onu elde edemez. Bunun üzerine dişiliği ve cazibesi ile kralı baştan çıkarır. Kral için dans eder ve bunun karşılığında Yahya'nın başını vurdurur. Kelimenin tam anlamı ile öldüren cazibedir. Yahya'nın vurulmuş başı kucağında zafer mutluluğu yaşar. Kral olanlara daha fazla katlanamaz ve askerlerine Salomé'yi öldürmelerini emreder. Salomé cazibesini kullanarak arzusuna ulaşır ancak günün sonunda yaptıklarından dolayı cezalandırılıp öldürülür. (Wilde, 2018)

Simkin, *femme fatale*'in kökenini yaratılış mitine ve Antik Yunan mitosuna kadar dayandırır. Yaratılış mitinde Lilith'in, Antik Yunan mitosundan ise Hesiodos'un Theogonia'sında anlattığı Pandora'nın, Homeros'un Odyssea'sında anlattığı Kirke karakterinin ve Medusa'nın *femme fatale* karakterler olduğunu ileri sürer. (Simkin, 2014, s. 21-22)

Lilith, topraktan yaratılan ilk kadındır. Adem'in parçasından yaratılmadığı için kendini Adem'in dengi görür. Bu sebeple de Adem'e itaat etmez ve Adem tarafından itaate zorlandığında Kızıldeniz'e kaçar. Burada iblislerle birlikte olur. Melekler Lilith'i geri götürmeye geldiğinde reddeder. Lilith'in yansıttığı temel *femme fatale* özelliği ataerkil sisteme boyun eğmeyi reddetmedir. (Simkin, 2014, s. 26-27)

Pandora ise Zeus'un insanoğluna bela olması için yarattığı bir cezadır. Zeus, Prometheus'a kızıp dünyaya ateş göndermeyi bırakır ve insanlar ateş kullanamaz olur. Prometheus ise ateşin kıvılcımını bir kamışın içine saklayarak dünyaya götürür. Dünyada ateş olduğunu gören Zeus ceza olarak Pandora'yı yaratır. Pandora, çok güzeldir ve aldattıcıdır. Kötü kadınların soyu Pandora'dan doğmuştur. (Hesiodos, 2023, s. 24-26) Zeus Pandora'yı dünyaya gönderir. Pandora'nın dünyaya gelmesiyle insanlığa belalar, hastalıklar, acılar ve derler yayılır. (Hesiodos, 2023, s. 52) Böylelikle dünyaya kötülük Pandora ile gelmiş olur.

XX. yüzyılın ortalarında ortaya çıkan kara film (*film noir*) ile *femme fatale* modern eserlerde de görülmektedir. Doane'e göre kara filmlerdeki *femme fatale*'in en önemli özelliği bilinmez olması ve görüldüğü gibi olmamasıdır. (Doane, 1991, s. 1) Popüler kültürden *femme fatale* karakterlere örnek olarak Batman çizgi romanından Poison Ivy ve Catwoman gösterilebilir.

Kelleci, yüksek lisans tezinde (2019) *femme fatale* özelliklerini üç ana başlık altında toplar ve şu şekilde açıklar. Femme fatale karakter hedefini kendisi seçer ve karşısındaki kişiyi felakete sürükleyip istediğini elde etmek için çeşitli oyunlar kurar. Kurduğu oyunlar ile de karşısındakini

kendine bağlar. Bunun için dişiliğini ve cazibesini kullanır. Son olarak karşısındaki kişi içinde bulunduğu durumun farkında olsa da bu durumdan kaçamaz ve felaketine sürüklenir. (Kelleci, 2019, s. 10-12)

Tanizaki Jun'ichirō ve “Dövme”

Tanizaki 1886'da Tokyo'da dünyaya gelmiştir. Varlıklı bir tüccar ailesinin ikinci çocuğudur. Ancak abisinin vefat etmesinden sonra, abisinin adını alarak ailenin en büyük çocuğu yerine koyulmuştur. Babasının adı Kuragorō, annesinin ise Seki'dir. 3 erkek, 3 kız olmak üzere toplamda 6 kardeşi vardır. Bunlar Tokuzō, Seiji, Shūhei, Sono, Ise ve Sue'dir. Çocukluk yıllarında ailesinin matbaasında geçirdiği zamanla birlikte, edebiyata karşı ilgisi uyanmıştır. (Jun'ichirō, 2017, s. 17-18)

Tokyo Üniversitesi Japon Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimi görmüştür. Bu bölümü seçmesinin sebebi derslerine çok yoğunlaşmasa bile başarılı olacağını düşünmesidir. Ancak ailesinin maddi durumunun kötüleşmesi sonucunda okulu bırakmıştır. Gençlik yıllarında Oscar Wilde'ın ve Edgar Allan Poe'nun edebi etkisi altında kalan Tanizaki, üniversite yıllarında pek eser vermemiş olsa da ilerleyen yıllarda birçok öykü ve oyun yazmıştır. (Keene, 2003, s. 6-7)

Tanizaki ilk yazdığı eserlerini yayımlatma konusunda sıkıntılar yaşamıştır. Natüralizm akımının yaygın olduğu dönemde Tanizaki'nin yazdığı eserler ilgi görmemiştir. XX. yüzyılın başlarında natüralizm akımına karşı yenilikçi gruplar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yenilikçi hareket ile Tanizaki, *Shinshichō* adlı dergide kendi yazılarını yayımlamaya başlamıştır. 1910 yılında “Dövme” ve “Kirin” adlı kısa öykülerini yayımlamıştır. Bu kısa öyküleri Yenilikçi edebiyatçıların ilgisini çekmiştir. Kafū Nagai'nin, Tanizaki hakkında, *Mita Bungaku* dergisinde yayımlanan övgü dolu eleştiri yazısından sonra Tanizaki'nin edebiyat camiasına tam olarak girdiği söylenebilir. (Petersen, 1979, s. 50-51)

Tanizaki'yi natüralizm karşıtı bir yoldaş olarak gören Kafū Nagai'nin 1911 yılında yayımladığı bu eleştiri, Tanizaki'ye yönelik ilk eleştiri olmuştur. Kafū Nagai, Tanizaki'nin yazılarında üç ayırt edici özellik olduğunu ileri sürer. Bunlardan biri üslubu, diğeri ise Tanizaki'nin büyük şehirli olmasıdır. İçlerinden en önemlisi üçüncü özelliğidir. “Cinsel korkunun ürettiği gizemli nitelik. Bedenin aşağılanmasına tepki olarak ortaya çıkan yoğun zevk. Bu özelliği Kabuki⁵ sahnesindeki bir cinayet sahnesinin acısını ve güzelliğini içinde barındırır.” (Seidensticker, 1966, s. 253)

⁵ Geleneksel Japon halk tiyatrosu türüdür.

Yazarlık kariyeri oldukça verimli olan Tanizaki, modern Japonca için çeviri de yapmıştır. Dünyanın ilk romanı kabul edilen, XI. yüzyılda yazılmış, *Genji Monogatari* eserini modern Japoncaya çevirmiştir. Tanizaki 1964 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilmiştir. Ek olarak, Agence-France Presse, Tanizaki'nin Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandığını açıkladığını belirtmiştir. Gazeteciler, Tanizaki'nin evine kendisinin yorumlarını duymak için akın ederler ancak Tanizaki hayatını kaybetmiştir. (Keene, 2003, s. 24) 1965 yılında 79 yaşındayken vefat etmiştir. Ölümünden sonra, yine 1965 yılında ise Tanizaki ödülleri verilmeye başlanmıştır. (Tanizaki Jun'ichirō Shō, 2023)

XX. yüzyılın başlarında Japonya'da egemen olan edebi akım natüralizmdir. İlk işleri oldukça *grotesk* olan Tanizaki'nin eserleri bu sebepten pek ilgi görmemiştir. XX. yüzyılın ilk yıllarında natüralizm akımına karşı yenilikçi gruplar oluşmaya başlamıştır. Tanizaki de ilk eserlerini bu yenilikçi grupların oluşturdukları dergilerde yayımlayabilmiştir. 1907 yılında çıkmaya başlayan *Shinshichō* bu dergilerden birisidir. *Shinshichō* (新思潮) ismi Türkçeye, *Yeni Düşünce Akımları* olarak çevrilebilir. Tanizaki ikisi tiyatro metni ikisi öykü olmak üzere ilk dört eserini bu dergide yayımlamıştır.⁶ Tanizaki'nin 1910 yılında yayımlanan ilk öyküsü olan *Dövme* de bu döneme denk gelmektedir. Yazıldığı yıllar pek ilgi görmemiş olsa da Tanizaki'nin erken dönem üslubunu yansıtan önemli bir metindir ve yenilikçi grupların radarına girmesine de vesile olmuştur. O günün tarihsel arka planı düşünüldüğünde Tanizaki'nin bu eserinin yenilikçi ve cesur olduğu söylenebilir. Ek olarak, *Dövme* Tanizaki'nin ölümünden sonra dört kez beyaz perdeye uyarlanmıştır. 1966 yılında Yasuzō Masumura, 1984 yılında Chūsei Sone ve Masahiro Hashimoto, 2006 yılında Hisayasu Satō ve son olarak 2009 yılında Yukiko Mishima yönetmenliğinde sinema filmi uyarlamaları yapılmıştır.

Genel Hatlarıyla “Dövme” Öyküsü

Öykü Edo döneminde⁷ geçmektedir. Öykünün geçtiği ortamsa şu şekilde tasvir edilmektedir:

O zamanlar, insanların henüz “çılgınlık” denen soylu erdeme sahip olduğu, ortalığın çalkalanmadığı, etraftan çatlak seslerin çıkmadığı zamanlardı. Soylu beylerin ve hali vakti yerinde genç efendilerin gül yüzlerine daha gölge düşmemiştii (...) Çirkin olanlar kudretsizdi. Herkes güzelleşmek için bir yarış içindeydi. Öyle ki, vücutlarını çizdirip içine boya doldurtacak kadar işi ileri götürmüşlerdi. (Tanizaki, 2011, s. 13)

Öykünün ana karakteri eski bir Ukiyo-e⁸ sanatçısı, oldukça yetenekli bir dövmeçi olan Sekichi'dir. Dövme yaptırmanın revaçta olduğu bu ortamda Sekichi aranan kişidir.

⁶ Çıkış sırası ile: Tanjō (Doğum) (1910), Zō (Fil) (1910), Dövme (1910), Kirin (1910)

⁷ 1603-1868 yıllarını kapsayan dönemdir.

⁸ XVII. yüzyılda ortaya çıkmış bir Japon resim sanatı türüdür.

“Festivallerde en çok takdir toplayan, onun elinden çıkan dövmelemedi.” (Jun'ichirō, 2017, s. 14) Dövme yapacağı kişiler konusunda çok seçici davranır. “Onun hoşuna gidecek ten ve kemik yapısına sahip olmadıktan sonra Sekichi'ye dövme yaptırmak mümkün değildi. Üstelik yapmaya karar verse bile çizeceği şekil ve alacağı para onun keyfine kalmıştı.” (Tanizaki, 2011, s. 14) Dövme yaparken, müşterilerin iğnenin ucunda kıvranmalarından Seikichi gizli bir haz ve keyif alır. Çok fazla tepki veren müşterileri ile dalga geçer, acısını belli etmeyen müşterilerine ise onlar acıdan kıvranana kadar sertçe işini icra etmeye devam eder. Dövme yapımından sonra renklerin belirginleşmesi için kaynar suya giren müşterilerin hallerine kahkahalar atar.

Sekichi'nin en büyük arzusu güzel birisini bulup, onun vücuduna nihai sanatını yapmaktır. Bir yaz akşamı yürüyüş yaparken, tahtirevana binen bir kişinin ayağını görür ve insan ayağının da insanın yüzü kadar derin bir ifade gücüne sahip olduğunu düşünür, aradığı kişiyi de böylelikle bulur:

Hayatta en büyük arzusu çok güzel bir kadın bulup onun pırl pırl yanan tenine bütün sanatını, bütün ruhunu dökmektir. Ancak bu kadının nitelikleri ve görünüşü hakkında pek çok önkoşulu vardı. Kadının sadece yüzünün ve teninin güzel olması onun için yeterli değildi (...) Sekichi'ye göre sadece bu tek ayak bile erkeklerin kanını emip, onların cesetleri üzerinden atlayıp geçebilecek kudretteydi. Bu ayağın sahibi, yıllardır aramaktan yorulduğu o muhteşem kadın olmalıydı... (Tanizaki, 2011, s. 15-16)

Bu olaydan bir yıl sonra Seikichi'nin evine bir geyşa çırağı gelir. Ustasının kimono ceketine bir desen çizdirmek için geldiğini söyler. Geçen yıl gördüğü ayağın sahibi ile karşı karşıya olduğunu anlayan Sekichi, genç geyşa çırağının, eğlence bölgelerinde pek çok erkeğin kalbini çalıp gönül eğlendirmiş gibi olgun bir ifadesi olduğunu düşünür. Kızı üst kata davet eder. Geyşa çırağı kızı 2 adet tablo gösterir. İlk gösterdiği tabloda, eski bir Çin prensesi elinde kadeh ile cezalandırılacak bir erkeği izlemektedir. ‘Kurbanlar’ adlı diğer tabloda ise ağaca dayanmış, ayaklarının etrafında birçok erkek cesedi olan bir kız vardır. Tabloları gören kızın suratı tablodaki kadınların suratına benzemeye başlar. Tabloları gösterdikten sonra Sekichi şöyle der:

İşte bu tablo senin gerçek kişiliğinin resmi (...) Bu tablodaki kadın sensin de ondan. Senin damarlarında bu kadının kanı dolaşiyor. (...) Bu tablo senin gelecekteki halini resmediyor (...) Bütün erkekler bundan böyle yalnız senin için kendilerini feda edecekler. (Tanizaki, 2011, s. 18-19)

Kız tabloları gördükten sonra içinde yatan gizli duyguları keşfeder. Gerçekten de tablodaki kadınlar gibi biri olduğunu hisseder. Sekichi'ye “Ben gerçekten bu resimlerde görülen kadınlarınkine benzeyen bir karaktere sahibim...” (Tanizaki, 2011, s. 19) der. Bunun üzerine Sekichi, bir zamanlar Hollandalı doktordan aldığı ilaç ile kızı bayıltır ve sırtına dövme yapmaya başlar. Neredeyse yirmi dört saat boyunca dövme yapan Sekichi, icraatına bütün ruhunu aktarır.

İğneleri her batırduğunda sanki onun kalbine de saplanıyormuş gibi derin derin iç çeker. Dövmeyi bitirdiğinde yüreğinin hafiflediğini hissederek. Kızın sırtına sarılır gibi sarmalayan devasa bir örümcek işlemiştir:

Elindeki fırçayı bıraktı ve kızın sırtına çizdiği örümceği seyretmeye başladı. Bütün ruhunu, hayatının en büyük yapıtı olan bu dövmenin içine boşaltmıştı. Duygularını sanata döküp işini tamamladığı anda yüreği hafiflemişti (...) “Seni güzelleştirmek için bütün sanatımı, ruhumu sırtına yaptığım şu dövmenin içine işledim. Şu andan itibaren tüm ülkede senden üstün kadın yok... At artık o eski korkularını bir yana... Bundan böyle bütün erkekler senin için kul köle olacak, sana tapacaklar.” (Tanizaki, 2011, s. 21)

Örümcek, kız ağır ağır nefes alıp verirken, hareket eder gibi inip kalkar. Dövmenin rengi belirginleşsin diye kaynar suya girmesi gereken kız, güzel olmak için her şeye razı olduğunu söyler. Kaynar suyun içindeyken aciz bir halde görünmek istemediğinden Sekichi’yi yanından gönderir. Yarım saat sonra Sekichi’nin yanına gelen kız, yüzünde ıstıraptan eser kalmamış biçimde, tablodaki Çin prensesin edasıyla trabzanlara yaslanıp gökyüzünü seyreder. Sekichi, kız gitmeden önce dövmeyi bir kez daha görmek ister. Genç kız gitmeden “Üstadım! Şimdiye kadar duyduğum korkuların hepsini silip attım. Bana öyle geliyor ki, kendime ilk kul ettiğim insan da siz oldunuz!” (Tanizaki, 2011, s. 22) der.

“Dövme” Öyküsünde *Femme Fatale* İmgesi

Öykü gejša çırağı kızın *femme fatale*’e dönüşmesini anlatmaktadır. “Japonya’nın Wilde’ı” lakaplı (Hidaka, 2015, s. 73) Tanizaki’nin bu öyküsünde Oscar Wilde’ın edebi etkisi görülebilir. Wilde’ın “Hayat sanatı taklit eder” sözü öyküyle uyum içerisindedir. Sekichi dövmesine bütün sanatını aktarır ve sanatı aracılığıyla kız yeni bir forma, bir *femme fatale*’e dönüşür.

Sekichi’nin aradığı kişide aradığı şey sadece fiziki güzellik değildir, ruhuna da hitap edecek birisi olmalıdır. Bu bilgi ışığında Sekichi’nin gejša çırağının ayağını ilk gördüğü an düşüncelerini ele alırsak aslında aradığı kişinin *femme fatale* özellikte biri olduğunu söyleyebiliriz.

“Sekichi’ye göre sadece bu tek ayak bile erkeklerin kanını emip, onların cesetleri üzerinden atlayıp geçebilecek kudrettydi (...) Tablonun ortasındaki genç kız kiraz ağacının gövdesine dayanmış, ayaklarının ucunda yatan çok sayıdaki erkek cesedine bakıyordu. Gözleri, içine bastıramadığı bir sevinç ve gurur duygusu ile parlıyordu.” (Tanizaki, 2011, s. 16-18)

Kız karakterin *femme fatale* dönüşümü, Sekichi’nin dövme yapması ile başlar. Dövmenin örümcek olması tesadüf değildir. Kurbanlarını ağına düşürüp felaketine sürükleyecek olan *femme fatale* için yerinde bir dövmedir. Dişi örümceklere de bir nevi *femme fatale* denebilir. Örümceklerin çiftleşmeleri genellikle erkeğin dişisi tarafından yenilmesiyle sonuçlanır. Seksüel

yamyamlık olarak bilinen bu fenomen, karşısındakini kaçınılmaz felaketine sürükleyen *femme fatale* karakterler ile tematik olarak uyum içerisinde. (Brown & Barry, 2016, s. 1)

Dövmesinin renkleri belirginleşsin diye sıcak suya giren kızın *femme fatale* dönüşümü sudan çıkmasıyla tamamlanır. Kısa bir süre sonra Sekichi'nin yanına gelen kızın suratında acıdan bir eser kalmamıştır. Belki bunun sebebi suya giren ile çıkanın aynı kişi olmamasıdır. *Femme fatale* dönüşümü tamamlanan kızın Sekichi'ye "Bana öyle geliyor ki, kendime ilk kul ettiğim insan da siz oldunuz!" (Tanizaki, 2011, s. 22) demesi de dönüşümün bittiğine dair bir işarettir.

Böylelikle *femme fatale*, Pandora'nın Zeus'un istek ve arzusu doğrultusunda yaratılması gibi, bir erkeğin arzusu ve isteği doğrultusunda oluşur.

Sonuç

Japon yazar Tanizaki Jun'ichirō'nun yazarlık kariyerinde sıklıkla kullandığı *femme fatale* imgesi, "Dövme" öyküsünde geyşa çırağı kızın dönüşümü ile göz önüne serilmektedir. Öykü, bir karakterin *femme fatale*'e dönüşmesini anlatır. *Femme fatale* karakterin ortaya çıkmasının sebebi Sekichi'nin istek ve arzudur. Kız karakterin dönüşümü, Sekichi'nin sanatı sayesinde gerçekleşmiştir. Sekichi, kendisinin ve birçok kişinin felaketi olacağını bilse de bu arzudan vazgeçmemiştir. Hatta bu felaketin ilk kurbanı da Sekichi'nin kendisi olmuştur. *Femme fatale*'in ortaya çıkmasının sebebi kurbanların arzudur.

Bu çalışmada Tanizaki'nin "Dövme" eseri *femme fatale* çerçevesinde incelenmiştir ve kullanılan *femme fatale* imgesinin, Salomé, Lilith ve Pandora karakterlerinin yansıttığı *femme fatale* imgesinden farklı olduğu anlaşılmıştır. Salomé, Lilith ve Pandora örneğinde *femme fatale* karakterlerinin ortaya çıkışı ve karakter özellikleri başkaldırı ve cezalandırma ile ilişkilendirilmiştir. Öte yandan, "Dövme" öyküsünde ise *femme fatale*'in ortaya çıkışı kadının başkaldırısı ile değil, erkeğin isteği doğrultusunda olmuş ve hayran olunası bir şey olarak anlatılmıştır.

Kaynakça

- Arpacı, M. (2019, Mayıs 26). Cinsiyet, Kötülük ve Beden: Femme Fatale İmgesinin Kültürel İnşası. *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*(1), s. 140-154.
- Baykara, O. (2021). Tanizaki Jun'ichirō ve Feminizm: Meiji Dönemi Sonu Çeviri ve Edebiyat. O. Baykara, S. Esenbel, & O. Baykara (Dü) içinde, *Türkiye'de Japonya Çalışmaları 4* (s. 314-331). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

- Brown, W. D., & Barry, K. L. (2016, Haziran 29). Sexual cannibalism increases male material investment in offspring: quantifying terminal reproductive effort in a praying mantis. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 283(1883). doi:<http://dx.doi.org/10.1098/rspb.2016.0656>
- Doane, M. A. (1991). *Femmes Fatales: Feminism, Film Theory, Psychoanalysis*. New York: Routledge.
- Hesiodos. (2023). *Theogonia, İşler ve Günler* (13. b.). (A. Erhat, & S. Eyüboğlu, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Hidaka, M. (2015, Ocak). Potraits on the Human Body: Japanese Adaptions of Oscar Wilde by Jun'ichirō Tanizaki . *The Wildean*, 46, s. 72-87. <https://www.jstor.org/stable/48571628> adresinden alındı
- Jun'ichirō, T. (2017). *Childhood Years a Memoir*. (P. McCarthy, Çev.) University of Michigan Press.
- Keene, D. (2003). *5 Modern Japanese Novelists*. New York: Columbia University Press.
- Kelleci, Y. (2019). 1860-1950 Arası Türk Romanında 'Ölmüçül Kadın (Femme Fatale)' İmgesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Petersen, G. B. (1979). *The Moon in the Water: Understanding Tanizaki, Kawabata, and Mishima*. Hawaii: The University Press fo Hawaii.
- Seidensticker, E. (1966). Tanizaki Jun'ichirō, 1886-1965. *Monumenta Nipponica*, 21(3/4), s. 249-265. <https://www.jstor.org/stable/2383372> adresinden alındı
- Simkin, S. (2014). *Cultural Consturctions of the Femme Fatale*. Winchester, Birleşik Krallık: Palgrave Macmillan. doi:10.1057/9781137313324
- Tanizaki Jun'ichirō Shō*. (2023). Şubat 16, 2024 tarihinde Chūō Kōron Shinsha: <https://www.chuko.co.jp/aword/tanizaki/> adresinden alındı
- Tanizaki, J. (2011). *Sazende Şunkin*. (O. Baykara, Çev.) İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Wilde, O. (2018). *Salomé* (3. b.). (M. Erşen, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.

Extended Abstract

Femme fatale is a combination of the French words “femme” and “fatale”. *Femme* means woman and *fatale* means fatal, irreparable. It is translated into Turkish as killing woman or killing attraction. *Femme fatale* is depicted as a woman who seduces and leads others astray with her beauty and charm. An example of a *femme fatale* from Turkish culture and folklore is “Albıs”.

Simkin traces the origin of the *femme fatale* back to the creation myth and the ancient Greek myths. He argues that Lilith in the creation myth, Pandora in Hesiod’s *Theogony*, Kirk and Medusa in Homer’s *Odyssey* are *femme fatale* characters. (Simkin, 2014, s. 21-22)

With the emergence of film noir in the mid-twentieth century, *femme fatale* is also started to be seen in modern works. According to Doane, the most important characteristic of the *femme fatale* in film noir is that she is enigmatic and not what she seems. (Doane, 1991, s. 1) Examples of *femme fatale* characters from popular culture include “Poison Ivy” and “Catwoman” from Batman comics.

Tanizaki was born in Tokyo in 1886. He studied Japanese Language and Literature at the University of Tokyo. During his youth, he was under the literary influence of Oscar Wilde and Edgar Allan Poe. Although he did not produce much work during his university years, he wrote many stories and plays in the following years. During the period when the naturalism movement was widespread, Tanizaki’s works did not attract much attention. In the early 20th century, reformist groups began to emerge against the naturalism movement. With this reformist movement, Tanizaki began to publish his own writings in the magazine named *Shinshichō*. These works caught Kafū Nagai’s attention, one of the reformist literary figures. After Kafū Nagai’s laudatory review of Tanizaki published, Tanizaki has fully entered the literary community.

Tanizaki had a prolific writing career and did translations into modern Japanese. He translated *Genji Monogatari*, considered the world’s first novel, into modern Japanese. Tanizaki was nominated for the Nobel Prize in Literature in 1964. He died in 1965 at the age of 79.

The dominant literary trend in Japan in the early 20th century was naturalism. Tanizaki’s early works were quite grotesque and therefore did not draw much attention. Tanizaki’s first story, “The Tattooer”, published in 1910, coincides with this period. Although it did not attract much attention in the years it was written, it is an important text that reflects Tanizaki’s early literary style and was instrumental in putting him on the radar of reformist groups. Considering the

historical background of the time, Tanizaki's work can be said to be reformist and bold. In addition, "The Tattooer" was adapted for the silver screen four times after Tanizaki's death.

The story takes place in the Edo period. The main character is Sekichi, a former Ukiyo-e artist and a highly skilled tattoo artist. Sekichi is very selective about the people he tattoos. While tattooing, Sekichi gets pleasure and enjoyment when his customers squirm at the end of his needle.

Sekichi's greatest desire is to find someone beautiful and do his ultimate art on her body. While taking a walk on a summer evening, he sees the foot of a person riding a palanquin and thinks that the human foot has as deep an expressive power as the human face, and thus he finds the person he was looking for. He goes after her to talk to her but loses sight of the palanquin.

A year after this incident, a geisha apprentice comes to Sekichi's house. Realizing that he is facing the owner of the foot he saw last year, Sekichi invites the girl upstairs and shows her 2 paintings. After seeing the paintings, the girl discovers her hidden feelings, that she is a *femme fatale*. Sekichi then tattoos a gigantic spider on her back as if hugging her. The spider moves up and down as she breathes in and out. Before she leaves, the young girl says, "All my old fears have been swept away—and you are my first victim!" (Tanizaki, 2011, p. 22).

The story describes the creation of a *femme fatale* character. Oscar Wilde's literary influence can be seen in this story. Wilde's quote "Life imitates art" is in line with the story. Sekichi transfers all his art into his tattoo and through his art the girl transforms into a new form, a *femme fatale*.

Her transformation into a *femme fatale* begins when Sekichi gives her a tattoo. It is no coincidence that the tattoo on the girl is a spider. It is an appropriate tattoo for the *femme fatale* who will drag her victims into her web and drag them to their disaster. Female spiders can also be called *femme fatale*. The mating of spiders usually results in the male being eaten by the female. This phenomenon, known as sexual cannibalism, is thematically consistent with *femme fatale* characters who drag others to their inevitable doom. When the girl, whose *femme fatale* transformation is completed, says to Sekichi, "All my old fears have been swept away—and you are my first victim!" (Tanizaki, 2011, p. 22), it is a sign that the transformation is over. Thus, the *femme fatale* is created in accordance with a man's desire and will, just as Pandora is created in accordance with Zeus' desire and will.

The *femme fatale* character is created because of Sekichi's will and desire. The transformation of the female character is realized through Sekichi's art. Sekichi did not give up his desire even

though he knew that it would be his and many others' catastrophe. In fact, the first victim of this catastrophe was Sekichi herself. The *femme fatale* came into being because of the desire of the victims.

The *femme fatale* image used by Tanizaki in "The Tattooer" is different from the *femme fatale* image reflected by the characters Salomé, Lilith and Pandora. In the case of Salomé, Lilith and Pandora, the emergence of *femme fatale* characters is associated with rebellion and punishment. On the other hand, in the story "The Tattooer", the emergence of the *femme fatale* is described as something to be admired.